

Klassikaal

Introductie

- **Filmpje kunst op school** als introductie (youtube)
De leerlingen om een korte reactie vragen m.b.t. hetgeen ze hebben gezien.
- **Inleiding op de film van Zandvliet** Ondersteunt door beeldmateriaal (denk aan eerder werk) en een korte samenvatting in woorden op de pp.
- **Film** van Robert Zandvliet, zonder woorden. Met ondersteunende muziek van Ludovico Einaudi (youtube). Toelichting geven op bepaalde momenten in de film. De film is gemaakt tijdens het maken van zijn werk "*regen in schuine strepen*" (let op de concentratie van Zandvliet; de rustmomenten die hij neemt; het fysieke werk; de grote gebaren; het gereedschap en de materialen).
-

In viertallen

- **vragen n.a.v. de film:**
- wat hebben jullie gezien? Materiaal waar hij mee werkt; welke technieken hij gebruikt; de houding van de kunstenaar en hoe komt dat op je over.
- Wat heeft jullie gefascineerd in wat je zag? Het onderwerp; het resultaat; zijn manier van werken; zijn inspiratiebron.
Schrijf de vragen in het midden van een groot vel papier en zet jullie antwoorden daar omheen in de vorm van een woordspun. Iedereen draagt bij aan de antwoorden. Wellicht handig om alle vier een andere kleur stiften hiervoor te nemen. Vul elkaar aan en ga met elkaar in gesprek over wat je gezien hebt.

Individueel (iedereen krijgt een krant met daarin een grote afdruk van het werk)

- **Kijk naar het werk en maak de volgende drie zinnen af:**
(je kunt de woordspun gebruiken als "spiedbriefje")
- Als ik naar het werk kijk dan is het eerste wat ik zie.....wat heeft mijn aandacht
- Het werk doet me denken aan.....het lijkt voor mij op
- Ik zou er de volgende titel voor bedenken.....dit woord of deze zin vind ik passen bij wat ik in het werk zie.

Klassikaal

Verschillende manieren van uitvoeren laten zien op pp:
2d of plat: tekening/schilderij/foto/fotocollage/tweeluis
3d of ruimtelijk: beeld van gips/klei/papier maché/combinatie/ready-made
En verder ander beeldend werk wat te "verdelen" is zoals een tweeluis.

Beeldaspecten laten zien op pp.

In tweetallen

Splits je als viertal in een tweetal. Lees de zinnen aan elkaar voor. Bedenk samen wat je zou kunnen maken bij 1 of meerdere van de afgemaakte zinnen. Maak er vervolgens 4 schetsen bij. Ieder maakt in ieder geval 2 schetsen! Dat kunnen ook schetsen zijn voor een ruimtelijk werk of afbeeldingen. Bij welke zinnen heb je een beeld voor ogen van wat je er mee zou kunnen doen. Vindt je het moeilijk om te schetsen dan mag je ook proefjes maken, bijvoorbeeld bij een ruimtelijk werk. Wil je samen een werk uit 2 delen maken, maak dan ook in ieder geval 2 schetsen of 2 proeven per deel! Denk aan de beeldaspecten: vorm, kleur, licht, structuur, compositie, techniek en ruimte.

Individueel:

Maak je eindwerkstuk naar aanleiding van je gekozen schets of proef. Van de 4 gemaakte schetsen kies je er beiden één uit welke je gaat uitvoeren.. Beschrijf bij de uitgekozen schets waar je het van gaat maken en welke techniek je toe gaat passen. Je maakt je eigen individuele werkstuk maar... het mag ook een helft zijn van een groter geheel, b.v. een tweeluik of een beeld wat uit 2 delen bestaat. (2 puzzelstukken die in elkaar vallen, een afbeelding die b.v. van licht naar donker overloopt...). Wordt het een schilderij, een tekening, een fotoreportage, een fotocollage, een beeld of een ander ruimtelijk object? Geef aan waarom je voor welke uitvoering kiest! En als je samenwerkt stimuleer en push elkaar voor het mooiste resultaat. Maak er een kunstwerk van waarvan jij vindt dat het museumwaardig is.

Als je werkstuk af is, klopt dan de titel nog bij de titel die je eerder hebt gegeven?

Denk aan: -de tijd die ieder onderdeel kost; inleidend filmpje: 10 minuten; Mondelinge uitleg over de kunstenaar: 10 minuten; Film van de kunstenaar: 10 minuten; Napraten 10 minuten; groepjes maken, materialen pakken: 5 minuten; woordspin n.a.v. twee vragen, in viertallen: 15 minuten; Zinnen afmaken: 10 minuten; Schetsen maken: 20 minuten; opruimen: 10 minuten. Samen 1 blokkur.

In viertallen:

Leg een onderzoeksmapje aan. Hierin wordt alles bewaard van de 4 mensen uit je groepje. Woordspin, afgemaakte zinnen, schetsen, materialenlijstjes, eventuele afbeeldingen of informatie, proefjes... Kortom alles wat gebruikt is om tot een idee en tot uitvoering van het idee te komen. Het mag niet groter zijn dan een A3 formaat, verder is de uitvoering vrij. Voer hiervoor overleg met elkaar. Wat moet de uitstraling zijn, wie doet wat...(bedenk een manier om het grote vel van de woordspin er ook in te leggen of een manier om deze erin te verwerken).

Ruimtelijke en grote proeven en probeersels mogen met het eindwerkstuk getoond worden.

Inleiding op de film van Zandvliet

We gaan zo meteen kijken naar een film van een minuut of tien van een hedendaagse kunstenaar. Een hedendaagse kunstenaar is iemand die in het kunstvak werkt op dit moment, dus is het iemand die ons nog steeds kan blijven verrassen met nieuw werk. De kunstenaar waar ik het over heb heet Robert Zandvliet, hij werd 45 jaar geleden geboren in Friesland, als zoon van een melkveeboer. Dat

hij naar de kunstacademie ging was eigenlijk heel toevallig. Toen hij op de Havo zat kwam hij ineens tot de ontdekking dat het dát was wat hij wilde, naar de kunstacademie. Zelfs zonder dat hij ooit in een museum was geweest! Hij wist zelf niet waarom maar hij wilde iets met zijn handen doen. Na de Havo is hij aangenomen op de academie in Kampen. Hij was toen 16 of 17, heeft er gekozen voor de richting schilderen. Daarna heeft hij de post-academie gedaan in Amsterdam. In 1992 is hij afgestudeerd en in 1994 heeft hij de Prix de Rome gewonnen, een hele prestigieuze (belangrijke) kunstprijs, waarmee je meteen gezien wordt in de internationale kunstwereld.

Hij werkt heel eigenzinnig. Hij maakt zelf zijn verf. Koopt iedere dag 20 eieren en als hij van plan is veel te schilderen slaat hij er ook wel eens 60 in! Van de eieren gebruikt hij alleen het eigeel wat hij mengt met (lijn)olie waaraan hij daarna pigment en water toevoegt (2 theelepels per eidooier). Dat deed hij al op de academie, zelf zijn verf maken. Geen terpentinelucht (olieverf) en je kunt laag over laag schilderen terwijl het transparant blijft. (in plaats van poederpigmenten kun je krijtjes fijnmalen). Hij gebruikt grote kwasten, zoals blokkwasten en rollers uit de doe-het-zelf winkel en gebruikt nooit een ezel omdat hij zo dun en transparant schildert. Meestal legt hij het werk op de grond.(houdt rekening met de snelle droogtijd van tempera).

Hij werkt graag groot, de menselijke maat zodat je het idee krijgt dat je ín het werk kunt stappen. Dat kan ook bijna niet anders als je met een groot gebaar schildert, met grote kwasten (blokkwasten, brede platte kwasten) en nu zelfs rollers!

Aanvankelijk schilderde Zandvliet alledaagse dingen, een haarspeld, een chocoladereep, een caravan of een bushokje. Hij ging steeds simpeler schilderen zoals een achteruitkijkspiegel, een venster of een scherm. Toen hij bij het filmdoek het frame en de rand wegliet bleef er alleen een achtergrond over. In die achtergronden ging hij landschappen zetten. En hij kijkt naar landschappen van andere kunstenaars. Zo kwam hij bij Vincent Van Gogh uit, bij het werk “korenveld met kraaien” en nam dit werk als uitgangspunt. Het ging hem vooral om de compositie: de horizon, de lucht en het korenveld in tweeën gedeeld door het landweggetje. Een aantal jaren maakt hij het werk nog een keer maar nu met de kraaien erin.

Zandvliet heeft vaker het werk van andere kunstenaars als inspiratiebron gebruikt. Hij noemt het niet een kopie of een vertaling maar hij spreekt over “hernemen”. **Voor het doek “regen in schuine strepen” is Zandvliet niet naar het originele werk gaan kijken. Hij had een slechte kleurenkopie als voorbeeld. Het onderwerp vond hij belangrijk. Waar gaat het over?**

Het gemaakte werk hangt in het Van Goghuis in Zundert en is geschilderd ter nagedachtenis aan

deze Nederlandse schilder

Variaties op de les:

Is er minder tijd ingepland voor de les dan wordt de indeling als volgt: Klassikaal film kijken; in viertallen de vragen maken; ieder maakt voor zichzelf de zinnen af; in duo's (afsplitsing van het viertal) de zinnen aan elkaar voorlezen en bedenk er beelden bij die je zou kunnen maken in een schets of proefmodel. Ieder maakt in ieder geval 2 schetsen in twee verschillende materialen. Beperk de beeldaspecten

Les van woensdag 13 Mei:

1 lesuur

Enquête lijst inleveren;

Herhaling van de les van maandag: de film van Zandvliet (te zien in Van Goghuis). de vragen per 4 en de individuele afgemaakte zinnen. Kijk hier nog eens goed naar! Het grote papier met antwoorden kun je altijd nog gebruiken om op terug te kijken .

De schetsen of het vooronderzoek: kijk er nog eens goed naar;

Is dit wat ik wil maken? waar ga ik het dan van maken? Wordt het plat of wordt het ruimtelijk? Van welk materiaal ga ik het maken?

Probeer uit en schrijf het op! Vooronderzoek is eigenlijk nog belangrijker dan het eindwerkstuk. Als je van tevoren hebt uitgezocht en uitgeprobeerd hoe je het gaat doen kan het eindwerkstuk er alleen maar beter uitkomen. (denk aan Zandvliet in de film).

Les van woensdag 20 Mei:

Korte herhaling aan wat voorafging aan de opdracht;

Iedereen aan de slag; Ben je zover met schetsen en onderzoek, heb je een materialenlijstje dan laat je alles zien samen met de zinnen die als inspiratie hebben gediend.

Dan mag je aan het eindwerkstuk beginnen.

Let op! Alles bewaren van schetsen, zinnen, lijstjes, probeersels.....

Op tijd opruimen! Ieder eigen tafel en opruimgroepje evt. vegen.

Les van woensdag 27 Mei:

1 lesuur

Idem aan les van vorige week.

Les van woensdag 3 Juni:

1 lesuur

BENODIGDHEDEN

Beamer, scherm en computer met internet

Grote vellen papier en schrijfmateriaal (viltstiften)

Schetspapier, tijdschriften, internet, camera.

En verder een inventarisatie maken van alle materialen die aanwezig zijn op school of in het lokaal. Bij inperking van het aantal te gebruiken materialen controleren of die materialen voldoende aanwezig zijn.

Kijk naar het werk en maak de volgende drie zinnen af

Als ik naar het werk kijk dan is het eerste wat ik zie...

- een vis in het donker;
- een gefileerde vis;
- strepen, kleuren, niet iets realistisch;
- kleuren, rommelig;
- een schilderij met donkere strepen;
- donkere stukken;
- veel (evenwijdige) strepen en dan in ieder "hokje" komt dezelfde kleur veel of een beetje terug;
- veel creativiteit, heel veel mooie kleurovergangen, veel schuine lijnen, grove strepen;
- strepen, veel lagen, rommelig;
- een paar donkere strepen;
- Strepen en vlekken, een mistige dag;
- dat het regent;
- aan de linkerkant lichte en aan de rechterkant donkere kleuren;
- een heel donker schilderij;
- donker gekleurde strepen;
- een hele andere stijl, donkere kleuren, dikke vegen, abstracte kunst;
- een donker schilderij.

Het werk doet me denken aan...

- regen;
- een vis;
- Ik, die s'morgens wakker wordt. Iets niet vrolijks;
- treurige dingen;
- een strand met een zee;
- zeilen;

- dat het op een dag in je leven eerst heel goed gaat en dat er dan een "storm" komt die alles verandert;
- een zware storm, een nacht;
- een herfstbui;
- de herfst, droevige dingen;
- kleuterwerk;
- de herfst;
- duinen met hele donkere wolken erboven en een soort van bliksem;
- een tekening, schets;
- regen, kindertekening;
- een rare tekening van vroeger, een kindertekening;
- de regen, kindertekening.

Wat me opvalt in het werk is...

- dat er rechte lijnen in voorkomen;
- dat het werk bestaat uit strepen;
- het is rommelig, het is somber;
- het is niet zo duidelijk;
- dunne strepen;
- dat de ene helft donker is en de andere licht is;
- het is donker, je ziet de verschillende lagen verf;
- de regen is best mooi gemaakt;
- rommelig, de regen, donkere en lichte kleuren;
- hij werkt met grote kwasten;
- dat er in gesneden is;
- de soort van schuine krassen na de zoveel centimeters;
- dat ik de strepen niet als regen zie en dat er vooral veel donkere kleuren in zitten;
- dat alle strepen dezelfde kant op gaan;

- het is anders dan ik gewend ben, de schuine strepen vallen meteen op;
- de schuine strepen, best donkere kleuren.

Ik zou er de volgende titel voor bedenken...

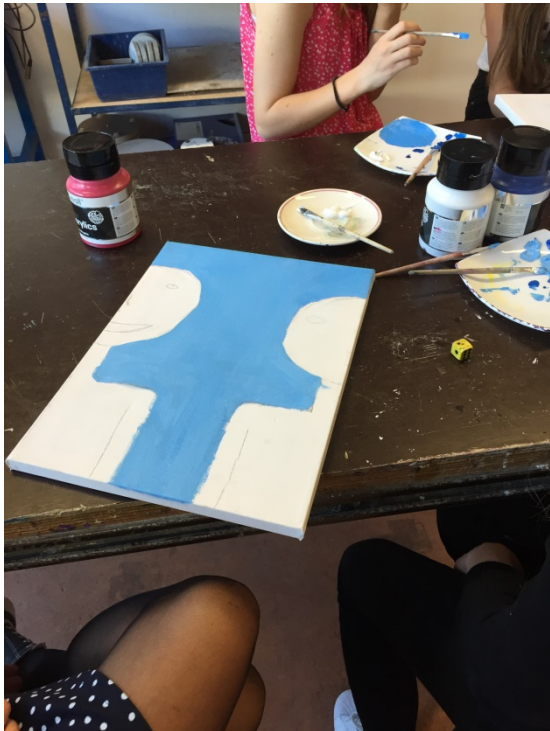
- nacht en donker;
- nachtstrand;
- rommelige regen;
- de gefileerde vis;
- vis in de vijver;
- levensstorm;
- de storm, de donkere nacht;
- regen bij zonsondergang;
- storm bij zonsondergang;
- pure fantasie, regenveld, woeste zee;

- depressie;
- onweer;
- zwarte tijden;
- “stripes”;
- zwart doek met witte strepen;

-sombere tijden.

DOCENTENHANDLEIDING

KORTE LESSENSERIE VAN 6 LESUREN OF 3 BLOKUREN OVER EEN HEDENDAAGSE KUNSTTENTOONSTELLING. MIDDELS EEN KLASSIKALE PRESENTATIE MET POWERPOINT OF KORTE FILM OVER DE KUNSTENAAR OF VORMGEVER WORDT DE LEERLING INGELEID IN HET TENTOONGESTELDE WERK.

Mocht er minder tijd beschikbaar zijn dan zou de opdracht ingekort kunnen worden. Eén blokkuur is minimaal aan tijd nodig.

Iedereen die beeldend werk maakt heeft een inspiratiebron om vanuit te gaan werken. Dat kan een andere kunstenaar zijn, de natuur, een cultuur...

LEERDOELEN

Klassikaal op een actieve manier naar een inleidende film kijken en luisteren omdat aan de hand van de inhoud van de film de opdracht wordt gegeven; kijken/luisteren/benoemen

Stimuleren van samenwerken; In viertallen de vragen naar aanleiding van de film of hetgeen gezien is beantwoorden. Deelname van alle groepsleden door met elkaar in gesprek te gaan, dezelfde antwoorden één keer noteren en turven; communiceren/samenwerken door middel van het aanleggen van een verzameldoos/map met daarin het werkproces van de groepsleden.

Individueel de geciteerde zinnen afmaken; gedachten, gevoel en emotie op papier zetten.

In tweetallen de afgemaakte zinnen aan elkaar voorlezen. Luisteren naar de ander en eigen interpretaties durven geven; communiceren/samenwerken/verbeelden

Leerlingen doen een beroep op het eigen initiatief; Eigen interpretaties en/of die van de medeleerling omzetten in schetsen of proeven; vertaling naar een tekening of proefmodel;

Inspiratie vinden uit het werk van iemand anders; vertaling maken in beeld/verbeelding

Bij leerlingen wordt een onderzoekende houding gestimuleerd; Schetsen en/of proefjes vertalen naar een eindwerkstuk; Bedenk en beschrijf: wat heb ik nodig, is dat aanwezig;

Leerlingen leren een eigen opdracht te formuleren; aan de hand van de gemaakte zinnen.

Ontwikkelen van creatieve denkvaardigheden. (Harland). Door de koppeling te maken van het werk van de kunstenaar en je eigen visie daarop of idee erbij in een werkstuk laten zien.

INTRODUCTIE PROJECT

Presentatie aan de hand van powerpoint filmpje "kunst op school", inleiding over de kunstenaar en op de film van Zandvliet en film over de kunstenaar en het werk.

WERKPROCES

In principe hebben de leerlingen een grote vrijheid in de keuze van het onderwerp, in techniek en materiaal. Naar gelang de inkorting van de opdracht wordt de keuzevrijheid ook beperkt omdat bij minder tijd het proces korter wordt en is een meer docent gestuurde begeleiding met een inperking van de te gebruiken materialen en technieken realistischer en beter uitvoerbaar. Samenwerken in verschillende samenstellingen is in zowel de uitgebreide als de beperkte opdracht aan de hand. Bij de ingekorte opdracht valt weg het uitkiezen van een gemaakte schets en het uitwerken daarvan in een eindopdracht.

PRODUCT

GROW ART || KUNST GROEIT

Naar een idee van modevormgever Monique van Heist. Waarom elke keer weer bij 0 beginnen en elk seizoen een hele nieuwe collectie uitdenken?

"Ik laat mijn collectie groeien. Alle ontworpen items hebben een nummer en zijn nog steeds te bestellen. Ik combineer sets met elkaar en pas andere stoffen toe op vroegere modellen. Alles blijft. De naam is: Hello Fashion". Aldus Monique van Heist in een ARTtube filmpje.

Een soortgelijke benadering heeft de kunsteducator bij het Zeeuws museum. Ik sprak haar telefonisch over het inzetten van museumstukken in scholen waar de docent op dat moment de tijdelijke educator van het museum is. Op mijn vraag of de pilot die van 2006 tot 2008 heeft plaatsgevonden is omgezet naar een vaste leeractiviteit van museum en school zei ze het volgende:

“ik vergelijk het met het kopen van een simpele fiets waar je in de loop van de jaren nieuwigheden aan toevoegt omdat de technieken die het fietscomfort vergroten zich steeds verder ontwikkelen”.

Het is dus een vaste leeractiviteit geworden die steeds weer wordt bijgesteld en aangevuld.

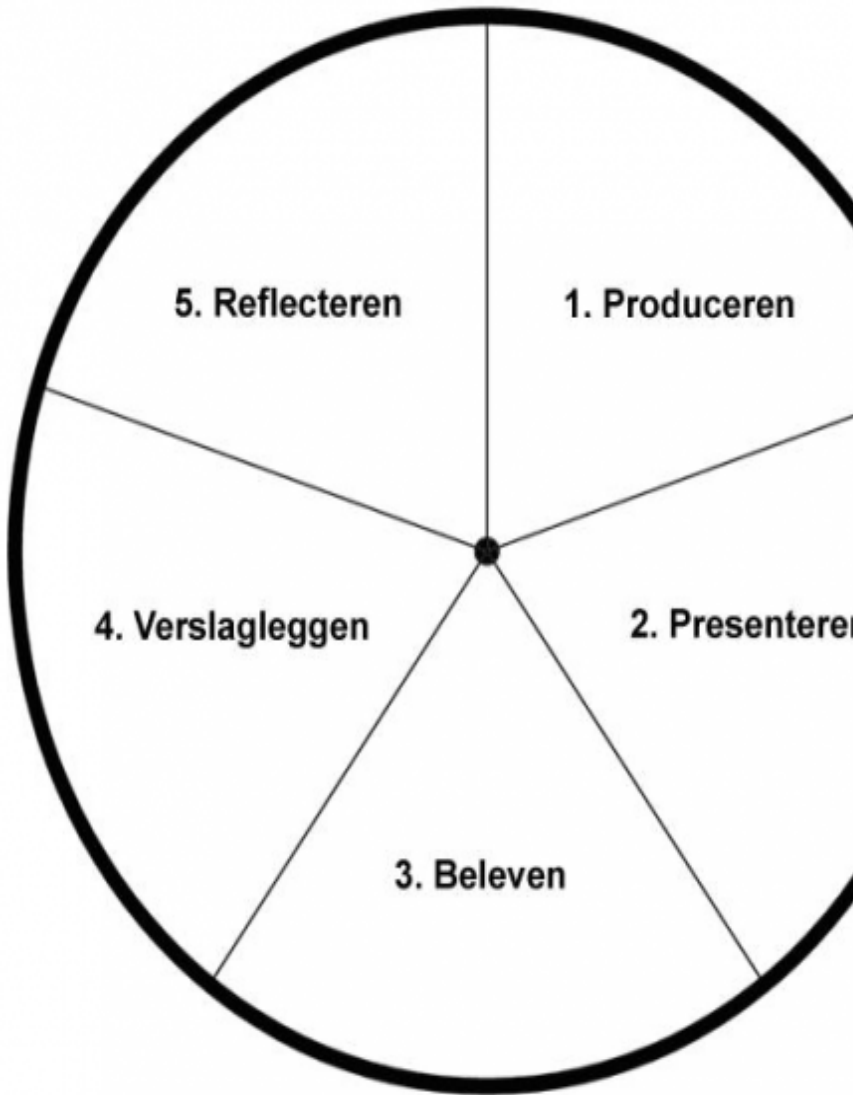
Zo zou dit concept ook kunnen groeien. De titel heeft twee betekenissen:

Er komen mogelijkheden bij, er komen opdrachten bij.

De keuzemogelijkheid wordt uitgebreid.

Er komt kennis bij over kunst en kunstenaars van nu.

Dit zou gearchiveerd kunnen worden. Een kunstenaar uit het archief kan hergebruikt worden als hij na onbepaalde tijd weer ergens exposeert.

Voer hiervoor overleg met elkaar.

- 1. Maak de zinnen af en bedenk en maak naar aanleiding van de film die je hebt gezien je eigen beeldend werk aan de hand van proeven en/of schetsen.**
- 2. Laat door middel van het tonen van je werk en de uitleg daarbij aan elkaar zien wat je inspiratie is geweest.**
- 3. Kijk naar de film, luister naar de informatie en neem de laatste deel**

